

Arne Jon Isachsen:

Innföring i u-landsökonomi

Det råder enligt min mening en brist på pedagogisk och icke engelskspråkig litteratur som ger en introduktion till u-ländernas ekonomier. Arne Jon Isachsens *Innföring i u-landsökonomi (Universitetsforlag, 1981, 114 s)* är ett välkommet nytillskott med tanke på dess översiktliga och lättillgängliga karaktär. Isachsen har syftat till att skriva en bok som ska kunna användas av studenter på universitet och högskolor efter grundkursen i nationalekonomi.

Inledningskapitlet ger en deskriptiv bild av den ekonomiska utvecklingen i u-länderna med betoning på bla inkomstfördelningen. I kapitel 2 diskuteras två modeller som använts för analysen av tillväxt i u-länderna: Harrod-Domars modell och Lewis-modellen. Isachsen presenterar också en förtjänstfull utvidgning av den senare modellen.

Kapitel 3 ger en tillbakablick på de teorier för industrialisering som dominerade under efterkrigstiden och fram till slutet av 60-talet. Här behandlas de vetenskapliga bidragen av bla Rosenstein-Rodan, Nurkse och Hirschman. 50- och 60-talens diskussion om balanserad kontra obalanserad tillväxt står i centrum för framställningen.

Migrationen från landsbygd till stad är ämnet för kapitel 4. Migrationen har ju fått en central roll i u-landsdebatten under 70-talet, icke minst tack vare Harris-Todaro-modellen, som också står i centrum för Isachsens framställning.

Kapitel 5 respektive 6 tar upp u-landsjordbrukets och humankapitalets betydelse för tillväxt. Den gröna revolutionen, behovet av jordreformer, hälso- och näringsförhållanden och utbildning är exempel på ämnen som här diskuteras.

Från och med kapitel 7 lämnas de för u-länderna interna förhållandena, och i stället läggs internationella aspekter på u-landsproblemet. Denna del av boken inleds med handelsteori, varefter Isachsen i kapitel 8 övergår till att diskutera

handel som en motor för tillväxt. Därmed kommer man också naturligt över på olika former av handelspolitik; i kapitel 9 behandlas imports substitution och i kapitel 10 den exportledda tillväxten. I de återstående 4 kapitlen tar författaren upp samarbete mellan u-länderna (tullunioner m m), direktinvesteringars för- och nackdelar, beroendeteorin och slutligen den nya ekonomiska världsordningen.

Av stor betydelse i en bok som denna, som är mycket övergripande till sin karaktär, är självfallet valet av de ämnesområden som tas upp. Personligen saknar jag ett kapitel om inkomstfördelningsfrågorna som ju en mycket stor del av 70-talets u-landsforskning kom att cirkulera kring; de inledande kommentarerna kring detta är otillräckliga.

Man bör komma ihåg att det inte är en lätt uppgift att skriva en lärobok om utvecklingsteorins framväxt. Teorin är många gånger fragmentarisk och man har under långa perioder intensivt diskuterat olika teoretiska bidrag varefter dessa oftast har försvunnit ur debatten utan att senare återkomma. Så till exempel diskuterades under 50-talet och fram till mitten av 60-talet strategierna för balanserad och obalanserad tillväxt (Isachsens kapitel 3). Från denna period är det i stort sett bara Lewis' dualitetsteori som fortfarande ägnas något intresse. Från mitten av 60-talet kom beroendeteorin (Isachsens kapitel 13) att få stor betydelse, en teori som enligt min mening inte heller har bidragit till uppbyggnaden av någon teoretisk kärna.¹ Även denna teori har mycket kraftigt gått tillbaka. Sedan mitten av 70-talet har dock intressanta forskningsresultat uppnåtts med hjälp av modeller som tidigare tillämpats på i-länder och som är fast förankrade i modern mikro- och makroteori. Här tänker jag i synnerhet på världsbankens u-landsforskning.

Någon "pure theory of development"

med en allmänt accepterad teoretisk kärna kan således inte sägas existera och mot denna bakgrund är det inte underligt att de flesta läroböcker, inklusive Isachsens, ger ett något splittrat intryck. Till skillnad från de flesta andra delområden inom nationalekonomin kan man i utvecklingsteorin inte peka på några centrala ekonomiska teorem.

En stor fördel med boken är att många av dess kapitel bör kunna läsas som fristående delar och dessutom utan krav på att tidigare kurser har inlästs. Därmed anser jag också att denna pedagogiskt skrivna bok har förutsättningar att nå ut till en bred publik. Då översikt snarare än analytiskt djup är dess styrka, är jag

dock mer tveksam till om boken, med undantag av vissa kapitel, kan användas i universitetsundervisningen.

Fil kand *Per Lundborg*
 Nationalekonomiska institutionen
 Göteborgs universitet

Referenser

Blomström, M och Hettne, B, [1981], *Beroende och underutveckling. Den latinamerikanska beroendeskolans bidrag till utvecklingsteorin*, Prisma, Stockholm.

¹ För en god sammanfattning av beroendeteorin se Blomstrom-Hettne [1981].